

devrim dikkaya
devrimdikkaya.blogspot.com

müzik dolabındaki caz kedisi

Caz Kedisi ekibi olarak katıldığımız **“3. Mavibahçe Caz Festivali”** söyleşisinde **“Şairlerin Cazcıları, Cazcıların Şairleri”** başlığı ile katıldığım sunumumda şiir ve caz birlikteliğine dair en fazla malzeme veren müzisyen, piyanist, vokalist ve besteci Yiğit Özatalay'dı. Kendisiyle sizler için grubu **“Yürüyen Merdiven”** ile çıkardığı albümler ve şiir bestelemeye yönelik çalışmalarıyla ilgili bir söyleşi gerçekleştirdim.

1985, Isparta'da doğumlu sanatçı ilk piyano çalışmalarını İzmir'de Turgut Aldemir ve Zafer Çebi'yle sürdürdü. Günümüzünde artık usta kategorisine giren genç kuşak cazcılarımızı yetiştiren en önemli caz eğitim kurumu olarak kabul edeceğimiz İstanbul Bilgi Üniversitesi caz bölümü öğrencilerinden biri olan Özatalay burada usta müzisyenler Selen Gülün ve Onur Türkmen'le teori ve kompozisyon, Gülün ve efsanevi caz sanatçımız Tuna Ötenel'le caz piyano çalıştı. Lisans eğitimi ardından yurtdışına eğitimine yurtdışında eden sanatçı 2006-2007 öğretim yılı boyunca Krakow Müzik Akademisi'nde Wojciech Widlak ve Wojciech Zych'ten kompozisyon dersleri aldı. Lisans eğitimi aldığı üniversitesine geri dönen Özatalay iki yıl süreyle Bilgi Müzik'te araştırma görevlisi olarak çalıştı, Michael Ellison'ın asistanlığını yaptı. 2009 yılında Bilgi Üniversitesi'nin sağladığı bursla İtalya'ya giderek Milano Konservatuarı'nda Alessandro Solbiati'yle kompozisyon yüksek lisans eğitimini tamamladı.

Başarılı sanatçı 2011'de Türkiye'ye dönerek

kariyende önemli bir döneme başladı. Daha önce bir diğer usta caz piyanisti Emin Fındıklı'nun müziklerini düzenlediği ve Genco Erkal'ın yönetip oynadığı Dostlar Tiyatrosu yapımı **“Ben Bertolt Brecht”** oyununda bu kez Yiğit Özatalay piyanist olarak sahne almaya başladı. 2012'den bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi Müzik Bölümü'nde tam zamanlı öğretim görevlisi olarak çalışmakta olan Özatalay, çağdaş akustik müzik alanındaki beste çalışmalarının yanı sıra farklı topluluklarla besteci-piyanist olarak konserler vermekte ayrıca Dostlar Tiyatrosu'nun **“Yaşamaya Dair”** ve **“Merhaba”** adlı oyunlarında müzik direktörü ve piyanist olarak sahne almaktadır.

Piyanist Yiğit Özatalay bu yazıya konu olan davul sanatçısı Mustafa Kemal Emirel ile oluşturduğu **“Yürüyen Merdiven”** projesi iki **“Çınar, Güneş ve Bir Deli”** (2016) ve **“Yok mu, Var”** (2018) adlı iki albüme de imza attı.

Şiir ve caz birlikteliğine dair güzel örnekler bulabildiğimiz bu çalışmalarda ikilinin dışında Genco Erkal, Tülay Günel, Ülkü Aybala Sunat, Güç Başar Gülle, Angelika, Niescier, Luca Avanzi, Eloisa Manera, Deniz Doğangün, Meriç Dönük, Hans Andersson, Volkan Topakoğlu gibi tiyatro ve müzik özellikle de caz dünyasından değerli konuklar yer aldı.

Albümlerine ve bestelerine odaklanmadan önce Yiğit Özatalay'ın akademik ve uluslararası çalışmalarını yürütürken eski ve kadim dostu olarak tanımladığı Mustafa Kemal Emir'le bir araya gelme hikayesi çok merak ediyordum....

Mustafa Kemal'le müzikal beraberliğimizin en eski tanıklarından biri gerçekten de sensin sevgili Devrim, çünkü Kemal'le birlikte katıldığımız ilk caz festivali senin Eskişehir'de yıllarca başarıyla düzenlediğin Amatör Caz Müzisyenleri Festivali'nin üçüncüsüydü. Bakıyorum da, o yıldan, yani 2005'ten bu yana neredeyse 15 yıl geçmiş!

Biz Kemal'le uzun yıllardır arkadaşız ve müzik dışında da bir çok şeyi paylaşırsınız. Birlikte ev arkadaşlığınız bile oldu. Aynı okuldan mezun olduk. Böyle sıkı bir dostluk ve müzikal alışverişi 2014'te bir grupla somutlaştırmak istedik. Tabii ki her iki albümümüzde konuk müzisyenler de yer aldı ama her şeyden önce bir ikili Yürüyen Merdiven. İsmimize gelince, aslında günlük hayatımızda çok kullandığımız bir nesne bu, ama biz yürüyen merdivene başka bir açıdan bakıyoruz. Can Yücel'ce söylersek, başka türlü bir "yürüyen merdiven" bizim istediğimiz... İki bacaklı bir organizma. Yani bu mekanik bir merdiven değil. İki bacaklı yürüyen bir merdiven. Bir diyaloga dayanıyor grubun temeli. Logomuz da aslında buradan çıktı. Tabii anlam dışında biçimsel olarak da belli tercihlerimiz var. Yürüyen Merdiven'in iki sözcüğü isimlerimizin baş harfleriyle başlıyor. Bunun dışında uyaklı iki sözcükten oluşuyor. Hece sayılarıyla da dengeli sözcükler. Bir

de tabii ki Türkçe. Sonuçta Türkiyeli müzisyenleriz. Biz öncelikle kendi estetiğimizle örtüşen ve bizi anlatabilen bir iş çıkarmak için yola çıktık. Şu an geldiğimiz yeri bir virgül olarak görüyorum. Yolda olmak güzel. Oruç Aruoba'nın deyişiyle "yolunu yer kılmak". Peki nereye kadar yürüyecek bu merdiven? Uzun, çetrefilli ve bir o kadar da zevkli bir içsel yolculuk bu. Bir de bu yolculuğun dış boyutu var tabii; o da dinleyiciye ulaşmak, ve onda da aynı duyguyu ve heyecanı uyandırabilmek. Amacımız olabildiğince geniş kitlelere, her yaştan, ulustan ve sınıftan insanlara ulaşmak. Ama bu albümde öncelikle Türkiye var; yaşadığımız ülkeden, çevreden, onun gerçeklerinden ve dilinden bir şeyler var. Bununla uğraşmaya devam edeceğiz.

"Yürüyen Merdiven" grubu bahsettiğim iki albümde de şiir bestelerine yer vermekte. Birinci albüm olan **"Çınar, Güneş ve Bir Deli"** Nazım Hikmet Ran'ın **"Masalların Masalı"** ve **"Bugün Pazar"** adlı iki şiiri, 2018 albümleri **"Yok Mu, Var"** da ise Nazım'ın **"Sıcaktı"** şiiri dışında Edip Cansever'in albümüyle aynı adı taşıyan şiiri "Yok Mu, Var"ın bestelendiğini görüyoruz. Albümlerde geriye kalan tüm bestelerin gerek söz gerekse müziklerinin özgün olduğunu, çoğunlukla Özatalay'a ait düşünüldüğünde bu iki albümde de şiirlere yer verilmesi acaba bir tesadüf müydü?

Elbette değil... Şiir sevgisi bana annemin bir hediyesi. İyi ki de sevdirmiş. Hatta "Caz Kedisi" dergisiyle de beni tanıştıran odur. Müzik, şiiri taşıyan ve ulaştıran güçlü bir araç olabiliyor. Yürüyen Merdiven olarak buna aracılık etmeyi seviyoruz. Müzik şiiri daha etkin hale getirirse de, bütün bestecilerin de söylediği gibi şiiri bestelemeye girişmek epey riskli bir iş ve çok dikkatli olmak gerek. Benim dikkat etmeye çalıştığım şey, o şiirin ritmini, onun kendi içinde taşıdığı müziği kaybetmemek. Bu arada, besteler bana ait olsa da düzenlemeleri Kemal'le birlikte yapıyoruz. Düzenleme de besteye dahil olan bir öge kesinlikle... Caz alanında ise şiirin eksikliğini ben de hissediyorum. Açıkçası bizim müziğimizin de ana akım bir caz olduğunu söyleyemeyiz; hem klasik müzik, hem geleneksel

müzik, hem tiyatro ile kesişimler kuran bir tarz bu. Belki de bu çoğul yapısı nedeniyle şiirle de bütünlük kurabiliyor Yürüyen Merdiven.

Bir araştırma yapılsa en çok şiiri bestelenen şairimizin Nazım Hikmet Ran olma durumu çok şaşırtıcı olmaz gibi... Caz dünyamızda Nazım'ın şiirlerinin bestelendiği ilk örneklerden biri olarak olarak piyanist Tayfun Erdem'in **"Demir, Kömür ve Şeker / Caz ve Nazım"** adlı albümünü sayabiliriz. Nazım'ın **"Kuvayı Milliye Destanı Başlangıç Kısımı"** ve **"Hasret Trilojisi(Sofra-Memet-Vapor)"** şiirlerinin Genco Erkal tarafından seslendirildiği bu albüm daha önce ünlü Alman aktör Otto Sander tarafından da seslendirilmiş ve albüm olarak yayınlanmıştı. İki albümünün de üç şiirine yer verilen Nazım Hikmet belli ki Yiğit Özatalay içinde çok özel bir şairimiz...

Nâzım'la kurduğum ilişki için, öncelikle şununla başlamalıyım: ben müziği bir araç olarak görüyorum. Amacım değil. Bir şeyleri ulaştırmak, insanlarla paylaşmak için bir araç olarak görüyorum ben müziği. Önemsediğim, inandığım değerler var. Bir hayat duruşum, dünyaya bakış açım var ve tabii ki öncelikle kendimi gerçekleştirmek ve sonrasında da "bakın böyle gerçekler var ve ben böyle düşünüyorum" diyerek insanlarla paylaşabilmek var aklımda. Benim sanatla olan ilişkim biraz bu. Sanatla olan ilişkisini belki de en güzel şekilde gerçekleştirmiş olan insanlardan biri olarak Nâzım'ı önemsememin nedeni biraz da burada yatıyor. Nâzım eğer komünist olmasaydı, belki iyi bir şair olabilirdi; ama Nâzım'ı Nâzım yapan aslında insan olarak duruşuyla, inandığı değerlerle, yaşamıyla, düşündükleri ile sanatını ne kadar güzel bütünleştirebildiğidir. Oğluna yazdığı şiirle partiye yazdığı şiirini birbirinden ayıramaz oluşumuz ya da Piraye'ye yazdığı bir mektupla sosyalizme olan aşkını ayıramaz oluşumuz. Bunların bir bütün olması. Örneğin bizim grup olarak bütünselliğe vurgu yapmamız, birbirimizi tamamlamamız, müzikle şi-

irin bütünselliği... Bunları birbirinden ayırmak gerek. Yani bütünsellik belki de hayatın en temel öğelerinden biri ve bunu başarabilmek çok zor. Biz de bunu başarmaya "çalışıyoruz". Bu bir yolculuk. Bir de tersini düşünmek gerek tabii. Nâzım sadece komünist olsaydı, yine Nâzım olur muydu? Hayır olmazdı! Onu Nâzım yapan aynı zamanda şiirin gerektirdiklerini yerine getirmesi ve şiir alanında da bir devrim yapmış olması. O güne kadar yazılmamış olan bir şiiri yazmış olması. Şunu vurgulamak istiyorum: Nâzım için şiir, onun çok iyi yaptığı bir şeydi ve bununla insanlara ulaşabiliyordu. Kendini bu yolla iyi anlatabiliyordu. (Tabii ki sadece şiirle uğraşmadı. Sinemayla, tiyatroyla, edebiyatın her alanıyla uğraştı ama biz onu en çok şiirleriyle tanıdık ve sevdik.) Ben de -tabii, karşılaştırmak şöyle dursun, onu model olarak alarak- kendim için şöyle diyebilirim: Müzik benim iyi yaptığım bir şey. En azından belli açılardan kendime güvenebildiğim bir alan ve insanlara bununla ulaşabileceğimi düşünüyorum. Örneğin besteci Luigi Nono'nun bir sözü var. Diyor ki "Ben sadece rastlantısal olarak müzisyenim. Bir besteciyim ve topluma bununla bir katkı koyabiliyorsam ne âlâ". Nâzım'ın benim için ifadesi bu aslında. Sanatçı ve eylem insanı arasındaki mesafeyi en aza indirebilmek ve onun bütünselliğini sağlayabilmek. "Masalların Masalı" şiiri örneğin... Hiçbir felsefi kavram kullanmadan, herkesin kendi hayatında mutlaka karşılaştığı çok genel imgelerden hareketle böyle küçük bir hikaye yazabilmek... Bu bir süzölmüşlüğü gerektiriyor. O formasyonu bu şiirin içinde görebiliyoruz. Sadeleşme de de-

nebilir buna. Karmaşıklıştırmadan, oldukça sade anlatabilme ve bunu sadece içerik olarak değil, biçim olarak da yapabilme. Mimar titizliğiyle süzölmüş bir yapı haline getirebilme. Şiir bestelerken dikkat etmeye çalıştığım noktanın o şiirin ritmini, onun kendi içinde taşıdığı müziği kaybetmemek olduğunu söylemiştim. Belki "Masalların Masalı"nda bunu belli bir noktaya getirmiş olabiliriz diye düşünüyorum. Mesela şiirin kendi içerisindeki prozodiyi ve ritmi -yani cümle ve kelimelerin ritmini- müzik için bir malzeme olarak doğrudan alabiliyorum. Örneğin "Su başında durmuşuz çınarla ben" dizesindeki ritim, parça içerisinde kendini belli ediyor. Zaten Nâzım'ın kullandığı ve insanı okudukça hipnotize eden de, bu ritim ve tekrarları kullanmaktaki ustalığı bence. Elbette her cümlelerin olduğu gibi her şiirin de ritmik bir yapısı vardır. Nâzım'ın şiirlerinde ise ben bunu en üst düzeyde görebiliyorum. Nâzım hakikaten tüm şiirlerini bir müzik içerisinde yazmış.

Son albümleri "Yok Mu, Var"da Nâzım Hikmet Ran dışında Edip Cansever'in aynı adlı şiirini de besteleyen grubun şarkısını dinlerken fark ettim ki, Nazım'ın şiir kurgusuna göre daha fazla sadık kalınırken "Yok Mu, Var"da şiirin satırlarından diledikleri seçerek kullanmaları ve belki de cazın ruhuna en yakın bir şiir bestesi çalışması yapmış olmaları...

Bu şiire farklı yaklaşımım gözünden kaçmamış! "Yok mu, Var" şiiriyle 2009'da tanışmıştım. İlk okuduğumda çok etkilenmiş, hemen defterime not etmiştim. Uzun bir süre onu besteleme niyetim de yoktu. Sonra, sözsüz bir müzik üzerine çalışırken bu müziğin bu şiirle güzel bir örtüşme yaşayabileceğini keşfettim. Senin farkettiğin şey, yani metne yaklaşımındaki "özgürlük", aslında müziğimle metni buluşturabilmek, uzlaştırebilmekten kaynaklandı. Bu şiir biçimsel olarak asimetrik ve düzensiz bir bilinç akışı şiiri. Müziklerken biraz düzenledim, başka bir biçime oturtmaya çalıştım, bu nedenle belli sözcüklerin veya

dizelerin yerleri değişti, belli dizeleri ise bu müziğe almadım... Ancak sonradan bunun şaire ve şiire haksızlık olduğunu düşündüm. Çünkü Cansever çoğulluğa önem veren bir şair. Bu şiir de hem nesne ve imge bolluğuyla çoğulluğu önemsiyor, hem de "var" sözcüğünün döngüsel yinelemeleriyle belli bir uzunluğu gerektiriyor. Dolayısıyla bu uzun şiiri, bütün olarak, her sözcüğüyle dahil ettiğim bir versiyon daha oluşturdum. Bu versiyon tamamen caz stilinde değil, hem daha deneysel, hem de 10 kişilik bir topluluk için yazılı bir konser müziği. Bu topluluk, yani Hezarfen Ensemble, müziği ilk olarak 24-25 Nisan 2020'de İngiltere'nin Bristol kentinde seslendirecek. Kuşkusuz benim için eşsiz bir deneyim olacak.

Cazın, edebiyatın pek çok türünü ve yazarları etkilediğini biliyoruz. Fakat görülüyor ki şiirle kurulan ilişki hepsinden fazla... Şiirlerden bestelenen caz şarkıları kadar cazcılarının yetenek ve ruh çekiciliğinden etkilenecek yazılan şiirlerin sanatsal kalitesi de kendisini hemen göstermekte... Şiirinin edebiyatın diğer türlerine göre daha özgür bir ruh içermesi, cazın da doğaçlama gibi bir özgürlük alanına sahip olması buna sebep olabilir mi?

Kesinlikle. Hiçbir yazın türünün şiirdeki kadar açıklık veya "düzenli bir düzensizlik" taşıdığını düşünüyorum. Caz nasıl ki âna, anlık koşullara göre biçimlenmeye değer veren bir müziktir, şiir de seslere ve sözcüklere aynı zamansal farkındalıkla, aynı doğaçlamavari oyunla dokunur. Şiir de caz gibi niyetli eksiklikler içerir, okuyanın ya da dinleyenin yorumlayarak tamamlayacağı eksiklerdir bunlar. Caz parçalı, kopuk bir tarzı, keskin geçişleri, düzensizlikleri sever, şiir de öyle. Ama maksatlı düzensizliklerdir bunlar. Bir yandan da akış halindedir her ikisi de. Cazda doğaçlama kendinizi ne kadar akışa bırakabildiğinizle, ama bilinçli bir kaybolmayla ölçölür kanımca. Şiirde de bu akış had safhadadır, ses akışmasından (eufonia) düşünce akışını ayıramayız; çünkü Bedreddin Cömert'in de dediği gibi, şiirdeki ses benzeşimi anlamsal bir yakınlık gibi duyumsanır. Daha birçok kesişim-

den bahsedebiliriz cazla şiir arasında...

"Yürüyen Merdiven"in iki albümünde de aslında profesyonel bir oyuncu olan Tülay Günal'ı şarkıcı olarak görüyoruz. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü mezunu olan sanatçı kariyeri boyunca devlet tiyatrolarından özel tiyatlara, televizyon dizilerinden sinemaya kadar sahnenin, ekranın ve perdenin çok özel oyuncularında yer almış, çok sayıda ödülle onurlandırılmış olsa da müziğe hiç de uzak kalmamış. Sanatçı mezuniyeti ardından İstanbul'da bir süre pop dünyasının özgün isimlerinden Işın Karaca'nın yanında şarkıcılık da yapmış. Tülay Günal uzun bir süredir Bertolt Brecht şiirlerinden oluşan **"Ben Bertolt Brecht"** adlı müzikli kabaresinde çok sayıda şarkıyı başarıyla söylemekte.

Sevgili Tülay Günal'la tanışmamızı Genco Erkal'a borçluyum. 2012'de bünyesinde piyanist olarak çalışmaya başladığım Dostlar Tiyatrosu'nun Ben Bertolt Brecht oyunundan, Tülay'ın ve Genco hocanın usta oyunculuklarından, Emin Fındıkoğlu'nun müzik direktörlüğünden çok şey öğrendim tiyatroya ve sahne müziğine dair. Yaşamaya Dair ve Güneşin Sofrasında oyunlarında da beraber çalıştığımız Tülay'la yıllar içinde beraber nefes alan müzikal bir birliktelik oluşturabildiğimiz için çok mutluyum. Tülay profesyonel bir oyuncu olmasının yanında yetkin bir vokalist. İki albümümüzün de açılış parçalarını ona vermemiz bir rastlantı olmasa gerek... Her şeyden önce, oyunculuğun verdiği bir bilinçle, sözün anlamını düşünerek, gereksiz süslemelerden kaçınarak, olabildiğince yalın ama ifadeli bir söyleyiş tarzı var. Tülay olma-

dan Yürüyen Merdiven albümleri eksik kalırdı. Geçen ay, İstanbul Caz Festivali'nde yeni bir proje oluşturduk kendisiyle. Çocuklara cazı tanıtmaya ve sevdirmeye yönelik; Brecht, Nâzım, Aziz Nesin metinleri de içeren güzel bir konser verdik. Bu projeyi önümüzdeki aylarda daha çok sahneleyip daha fazla çocuğa ulaşmak istiyoruz.

Yiğit Özatalay usta bir piyanist olmasına ve şiir bestelenmesine rağmen artık şarkı sözü yazarı ve vokalist... İlk albümde üç (Kırmızı Paltolu Kız, Bir Delinin Hata Defteri, Direndikçe) ikinci albümde iki adet (Bilmece, Üç Hece) sözleri

ona ait şarkı barındırmakta. Şiir sevgisini ailesinden alan, edebiyatın pek çok türü yanında şiir de okuyan biri olarak bu parçalardaki sözleri öncelikle şiir olarak mı, yoksa şarkı sözü olarak mı düşünmeliyiz?

"Kırmızı Paltolu Kız", "Bir Delinin Hata Defteri" ve "Üç Hece" öncelikle şiir olarak yazıldı, sonradan şarkıya dönüştü. Bunlardan "Üç Hece"nin yeri bende ayırdır, çünkü bu şiir sevgili eşim Meliha Sözeri'nin 2015'te yazdığı bir dördlükten esinlenerek oluştu, ve şarkıyı kendisine ithaf ettim. "Direndikçe" ile "Bilmece"nin sözlerini ise şarkı sözü olarak, yani var

olan müzik için bir metin oluşturmak amacıyla yazdım.

Yiğit Özatalay müzisyen ve besteci olarak edebiyatla, özellikle de şiirle ilişkisiyle ilgili "Daha altı yaşındayken şiir defteri tutmaya başlamıştım. 18 yaşıma kadar da devam etti bu amatör ilgi. Daha önce söylediğim gibi, şiir sevgisini daha çok annemden aldım. Pazar kahvaltılarında okuduğu şiirler hâlâ kulaklarımdadır. Ama babamın da katkısını yadsıyamam: Orhan Veli'nin toplu şiirlerini, Karacaoğlu'nun koşmalarını, türkülerdeki şiiri onun sayesinde öğrendim. 2012'de piyanist ve müzik direktörü ola-

rak Dostlar Tiyatrosu'nda çalışmaya başlamam şiirle var olan ilişkiyi genişletti, şiir kültürümü artırdı. Ne de olsa Genco Erkal ülkemizde şiiri tiyatroyla buluşturan en önemli oyuncu. "Ben Bertolt Brecht" ve halen devam eden "Yaşamaya Dair" ile "Merhaba" oyunlarımız sayesinde şiirin içinde yaşıyorum ve bundan çok keyif alıyorum." derken acaba dönüp dönüp okuduğu şairler ya da şiirler, bestelemek için ilham perisi beklediğin başka şairlerin başka şiirleri hakkında neler söyleyebilir...

Nâzım ile Brecht benim için hiç eskimeyen şairler. Onların dışında özellikle Bedri Rahmi Eyüboğlu, Özdemir Asaf, Can Yücel, Cemal Süreya ve Edip Cansever'i okumaktan büyük keyif alıyorum.. Yazmakta olduğum doktora tezim sayesinde önemli bir İspanyol şairle tanıştım, Antonio Machado. Machado'nun "Her şey geçer"i üzerine çalışıyorum şu sıralar. Daha önce Türkiye dışından bir ozanın şiirini bestelememiştim. Geçen yaz tanışıp hayran olduğum başka bir şiirse Sabahattin Ali'nin "Rüzgar"ı. Ablam bana doğum günümde almıştı Sabahattin Ali'nin şiir kitabını -oğlunun, yani yeğenimin adı da Rüzgar bu arada. "Rüzgar" şiirini bestelemeyi çok isterim. Bakalım ne zaman...

Sadece caz değil müzik dünyamızın şimdiden en değerli ve saygın isimleri arasına giren Yiğit Özatalay'a müziği gibi özenli cevapları için de teşekkür ederken biliyoruz ki "Yürüyen Merdiven"i hep takip edeceğiz...

Söyleşide Adı Geçen Şiirler

Yok Mu, Var / edip cansever

Şunu aklında tut iyice
Çilekte var, altın gibi parlayan ferik elmasında var
Güneşte, gümüşte, fildişinde
Tahtada, kömürde, sütte
Suyun ateş olduğu, ateşin su olduğu yerde var

Kızımıza ördüğün yeşil atkıda bile
Beni seven ellerinde var
Bir sabah geçiyordun
"Bir sabah geçiyordun" ne demek
Nasıl, niçin, nereden
Bil ki böyle bir eksiklikte var
Dilini acı yapan tütün kırıntısında
Örneğin bir yolculukta, katran gibi çaylar içtiğin
Kirazlar, bavullar, akasyalar sevdiğin
Her türlü virajlarda
Ağaççileği gibi, ince çekirdekli
Dile, dişe, damağa yayılan
Akide olan gözlerinde
Gözbebeklerinde yeşim
Yakut olan, zümrüt olan damarlarında
Özleminde günbatımı
Yok mu, var.

Nasıl var hem de
Var içimizde bizi eksiltmeden
Dışarıda var
Oranda, orantıda, dengede
Bir hüznün bile sinmemiş plastik çiçeklerde
Gene var
Yüzünü yıkadın mı, iyi
Sildin kuruladın mı
Çıktın mı sokağa
Yalnız su aramaya gidilen yollarda
İnce bir bardak gibi gövdelensin diye susuzluk
Orda var.

Ayakların değsin de suya
Sözelimi herhangi bir haziranda
Haziranın köylü yüzünde
Çizgili mintanında
Denizlere uçan aklında
Değsin de suya ayakların
Sudan üşüyen parmaklarını çekerken
Tam orada
Kapıyı ardımdan kapadığında
Bilmez olur muyum hiç
İçerde kalan yüzünde, telâşlı

Olmaz olur mu, var.

Yalnızlık gibi, ama yalnızlık değil
Bildiğin, çok iyi bildiğin bir şeyin
Uzağında kalmak duygusu belki
İyi ya, var
Hani sayıldığını duyar ya pencereler, tıpkı
Göz görmez, ama bakıldığını duyar ya insan
Hani ardında seni izleyen birisi
Tanımazsın da sezersin birden izlendiğini
Niçin mi
Tam niçin dediğin zaman var.

Bilir miydik, sever miydik, inanır mıydık
O olmasaydı hiç
Ama bugün, şimdilik
Yenik düşmeden hiç de
Var, diyoruz sadece, çünkü var.

Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedrettin Destanı (9. Bölüm) / nazım hikmet ran

Sıcaktı.
Sıcak. Sapı kanlı, demiri kör bir bıçaktı
sıcak.

Sıcaktı.
Bulutlar doluydular,
bulutlar boşanacak
boşanacaktı.
O, kımıldanmadan baktı,
kayalardan
iki gözü iki kartal gibi indi ovaya.
Orda en yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert,
en
seven,
en büyük, en güzel kadın:
TOPRAK
nerdeyse doğuracak
doğuracaktı.

Sıcaktı.
Baktı Karaburun dağlarından O

baktı bu toprağın sonundaki ufka
çatarak kaşlarını :
Kırlarda çocuk başlarını
Kanlı gelincikler gibi koparıp
çırılçıplak çıgıllıkları sürükleyip peşinde
beş tuğlu bir yangın geliyordu karşıdan ufku
sarıp.

Bu gelen
Şehzade Murattı.
Hükmü hümâyun sâdır olmuştu ki Şehzade
Muradın ismine
Aydın eline varıp
Bedreddin halifesi mülhid Mustafanın başına
ine.

Sıcaktı.
Bedreddin halifesi mülhid Mustafa baktı,
baktı köylü Mustafa.
Baktı korkmadan
kızmadan
gülmeden.
Baktı dimdik
dosdoğru.
Baktı O.
En yumuşak, en sert
en tutumlu, en cömert,
en
seven,
en büyük, en güzel kadın :
TOPRAK
nerdeyse doğuracak
Doğuracaktı.

.....

Hep bir ağızdan türkü söyleyip
hep beraber sulardan çekmek ağı,
demiri oya gibi işleyip hep beraber,
hep beraber sürebilmek toprağı,
ballı incirleri hep beraber yiyebilmek,
yârin yanağından gayri her şeyde
her yerde

hep beraber!
diyebilmek
İçin

.....

Yenildiler.

...

Ve hep beraber söylenen bir türkü gibi
hep beraber kardeş elleriyle işlenen toprak
Edirne sarayında damızlanmış atların
eşildi nallarıyla.

Ama bu yürek
o, bu dilden anlamaz pek

...

her yerde
hep beraber!
Diyebilmek

Masalların Masalı / nazım hikmet ran

Su başında durmuşuz,
çınarla ben.
Suda suretimiz çıkıyor,
çınarla benim.
Suyun şavkı vuruyor bize,
çınarla bana.

Su başında durmuşuz,
çınarla ben, bir de kedi.
Suda suretimiz çıkıyor,
çınarla benim, bir de kedinin.
Suyun şavkı vuruyor bize,
çınarla bana, bir de kediye.

Su başında durmuşuz,
çınar, ben, kedi, bir de güneş.
Suda suretimiz çıkıyor,
çınarın, benim, kedinin, bir de güneşin.
Suyun şavkı vuruyor bize,
çınara, bana, kediye, bir de güneşe.

Su başında durmuşuz,

çınar, ben, kedi, güneş, bir de ömrümüz.

Suda suretimiz çıkıyor,
çınarın, benim, kedinin, güneşin, bir de
ömrümüzün.

Suyun şavkı vuruyor bize,
çınara, bana, kediye, güneşe, bir de ömrümüze

.

Su başında durmuşuz.
Önce kedi gidecek,
kaybolacak suda sureti.
Sonra ben gideceğim,
kaybolacak suda suretim.
Sonra çınar gidecek,
kaybolacak suda sureti.
Sonra su gidecek
güneş kalacak;
sonra o da gidecek...

Su başında durmuşuz.
Su serin,
Çınar ulu,
Ben şiir yazıyorum.
Kedi uyukluyor
Güneş sıcak.
Çok şükür yaşıyoruz.
Suyun şavkı vuruyor bize
Çınara bana, kediye, güneşe, bir de
ömrümüze...

Her Şey Geçer / antonio machado

her şey kalır
ama bizim işimiz geçmek
çizerek geçmek
yolları
denizin üzerindeki yolları
yolcu, yol
senin adımlarının izidir
hepsi bu; yolcu,
yol yok,
yol yürürken oluşur
yol yürürken oluşur

arkana dönüp baktığında
gördüğün patika, asla
yeniden ayak basmayacağın yoldur
yolcu! Yol yok
denizin üzerindeki izlerden başka

Rüzgar / sabahattin ali

Arzularım muayyen bir haddi aşınca
Ve sözler kulaklarıma sağırlaşınc
Bir ihtiras duyup vahşi maceralara
Çıkıyorum bulutları aşan dağlara.
Tanrıların başı gibi başları diktir,
Bu dağları saran sonsuz bir genişliktir,
Ben de katıp vücudumu bu genişliğe,
Bakıyorum aşağılarda kalan hiçliğe.

Bu dağların bir rakibi varsa rüzgârdır.
Rüzgâr burda tek başına bir hükümdardır.
Burda insan duman gibi genişler, büyür,
Bu dağlarda ıstıraplar, sevinçler büyür.
Buralarda her düşünce sona yakındır,
Burda her şey bizden uzak, «o»na yakındır.
Burda yoktur insanların düşündükleri,
Rüzgâr siler kafalardan küçüklükleri.
Yanağıma çarpar kanatlarını,
Ve anlatır mâbutların hayatlarını.
Arasıra kulağını bana verdi mi,
Ben de ona anlatırım kendi derdimi.

«Ey dağların dertlerini dinleyen rüzgâr!
Benim arık yalnız sana itimadım var.
Gelmiş gibi uzaktaki bir seyyareden
Yabancıyım bu gürültü dünyasına ben.
Etrafımın sözlerine asla aklım ermedi,
Etrafımda bana asla kulak vermedi.
Senelerden beri hâlâ anlaşılamadık,
Bende kestim anlaşmaktan ümidi artık.
Gözlerimde hakikati sezen bir nurla
Etrafımı süzüyorum biraz gururla.

Bir dürbünün ters tarafı gibi bu dünya
En büyük şey, en asîl şey küçülür burda.
Burda yalan para eden biricik iştir,

Burda her şey bir yapmacık bir gösteriştir.
Kimi coşar din uğrunageberir, yalan!
Kimi gider vatan için can verir, yalan!
Bir filozof yetmiş eser yazar, yalandır;
Bir kahraman istibdadı ezer, yalandır.
Şairlerin büyük aşkı fânî bir kızdır,
Bu dünyada herkes sinsi herkes cılızdır.
Ne hakikî aşktan burda bir çakan vardır,
Ne de onu görse dönüp bir bakan vardır,
Her büyüklük bir cüzzam gibi dökülür burda,
En muazzam ölüm bile küçülür burda.

Benim kafam acayip bir dimağ taşıyor,
Her dakika insanlardan uzaklaşıyor.
Zaman zaman mağlûp olsam bile etime,
İnsan olmak dokunuyor haysiyetime.
Büyük, temiz bir arkadaş arıyor ruhum,
İşte rüzgâr, şimdi sana sığınıyorum!
Asaletin yeri yoktur gerçi hayatta,
En asîl şey seni buldum bu kâinatta,
Güneş gibi ne bin türlü ışığın vardır,
Ne süse, gösterişe bir baktığın vardır.
Deniz gibi muamma yok derinliğinde,
Bir ferahlık, bir saflık var serinliğinde.
Bir dev gibi küçük mızımız sesleri yersin,
Allah gibi görünmeden hüküm sürersin.

Düşmanıyım ben de cılız güzelliklerin,
Rüzgâr! Bu dağ başlarında çırpınan serin
Kanatların gökyüzünde akan bir seldir,
Bana kudret ve cesaret veren bir eldir.
Beşerlikten uzaktayım senin ülkende,
Senin gibi azamete âşıkım ben de.
İşte rüzgâr! Senin gibi ben de deliyim.

Islıklarım senin gibi inlemelidir,
Herkes beni ürpererek dinlemelidir.
Rüzgâr! Sana, yalnız sana benzemeliyim.»